

ฝ่ายวิจัยธุรกิจ

12 พฤษภาคม 2563

ประเด็นสำคัญ

- จีนเริ่มทดลองใช้เงินหยวนดิจิทัลแทนเงินสดในการจับจ่ายและชำระค่าสินค้าได้ตามกฎหมาย
- เงินหยวนดิจิทัลจะช่วยส่งเสริมการเข้าสู่ Cashless Society ของจีน และเป็นความหวังของจีนในการผลักดันเงินหยวนสู่การเป็นเงินสกุลสากล ทำทลายอิทธิพลของเงินดอลลาร์สหรัฐ
- สำหรับผู้ประกอบการไทย เงินหยวนดิจิทัลถือเป็นการเพิ่มทางเลือกในการทำธุรกิจของ SMEs รวมถึงธุรกิจท่องเที่ยวที่มีชาวจีนเป็นลูกค้ากลุ่มใหญ่
- เงินหยวนดิจิทัลอาจลดบทบาทของสถาบันการเงินในการเป็นตัวกลางการโอนเงินระหว่างประเทศลง

ประเภทของสกุลเงินดิจิทัล

1. **Cryptocurrency** เป็นเงินดิจิทัลประเภทแรกที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยมีรากฐานจากเทคโนโลยี Blockchain ซึ่งสกุลเงินที่เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีคือ Bitcoin ทั้งนี้มูลค่าของ Cryptocurrency ขึ้นกับอุปสงค์และอุปทานเป็นหลัก ทำให้มีความผันผวนที่อาจคาดเดาได้ยาก
2. **Stablecoin** เป็นเงินดิจิทัลที่ผูกค่าเงินไว้กับสกุลเงินปกติ อาทิ เงิน Tether ที่ผูกไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐ และเงิน Libra ของ Facebook ที่ผูกค่าเงินไว้กับตะกร้าเงินสกุลตลาดหลัก ทั้งนี้ มูลค่าของ Stablecoin ผันผวนตามค่าเงินที่ผูกไว้ ทำให้มีความน่าเชื่อถือมากกว่า Cryptocurrency ทั่วไป แต่ Stablecoin ไม่ได้ออกโดยธนาคารกลางของแต่ละประเทศ ทำให้ยังมีประเด็นด้านกฎหมายในการควบคุมและตรวจสอบ ทำให้หลายประเทศยังไม่ให้การยอมรับ
3. **Central Bank Digital Currency (CBDC)** เป็นเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลางของแต่ละประเทศ โดยทั่วไปจะกำหนดให้มีมูลค่าเท่ากับเงินสดท้องถิ่นของประเทศนั้น ตัวอย่างของ CBDC ได้แก่ e-Krona ของสวีเดน และหยวนดิจิทัลของจีน

COVID-19...ตัวเร่งการใช้เงินหยวนดิจิทัลสู่สกุลเงินสากล

เมื่อต้นเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา จีนได้เริ่มทดลองใช้เงินหยวนดิจิทัลใน 4 เมืองสำคัญที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี คือ เซินเจิ้น ซูโจว ฉิงตู และสงอัน ด้วยการจ่ายเงินเดือนและค่าจ้างบางส่วนในรูปแบบของเงินหยวนดิจิทัลให้แก่ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำไปใช้แทนเงินสดในการจับจ่ายและชำระค่าสินค้าในร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการนำร่อง ซึ่งรวมถึงร้านค้าชั้นนำอย่าง Starbucks McDonald's และ Subway เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีแผนทดลองใช้เงินหยวนดิจิทัลในช่วงของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวที่กรุงปักกิ่งในปี 2565 ทั้งนี้ เงินหยวนดิจิทัลคืออะไร และมีความสำคัญอย่างไรต่อบทบาทของเงินหยวนในตลาดการเงินโลก รวมถึงไทย ล้วนเป็นประเด็นที่น่าติดตาม

เงินหยวนดิจิทัลคืออะไร และมีลักษณะสำคัญอย่างไร?

- เงินหยวนดิจิทัล หรือ e-RMB ถือเป็นเงินดิจิทัลสกุลหนึ่งที่ถูกออกโดยธนาคารกลางของประเทศ (Central Bank Digital Currency : CBDC) 1 หยวนดิจิทัล มีมูลค่าเท่ากับ 1 หยวนปกติ และสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายเหมือนธนบัตรเงินหยวนทั่วไปทุกประการ อีกทั้งกฎหมายจีนยังห้ามมิให้ผู้ใดปฏิเสธการรับชำระด้วยเงินหยวนดิจิทัล ซึ่งแตกต่างจากเงินดิจิทัลประเภท Cryptocurrency ซึ่งเป็นเงินที่ยังไม่ได้รับการรับรองโดยรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ
- ธนาคารกลางจีนเป็นผู้ออกเงินหยวนดิจิทัลแต่เพียงผู้เดียว โดยในช่วงทดลองใช้จะมีการกระจายเงินหยวนดิจิทัลผ่านธนาคารของรัฐ 4 แห่ง ได้แก่ Bank of China, Agricultural Bank of China, Industrial and Commercial Bank of China และ China Construction Bank โดยอาจมีผู้ให้บริการอื่นๆ เพิ่มเติม
- เทคโนโลยีที่ใช้สำหรับเงินหยวนดิจิทัล จากข้อมูลที่ยังไม่ได้มีการเปิดเผยอย่างเป็นทางการระบุว่า ผู้ใช้เงินหยวนดิจิทัลต้องใช้แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นโดยเฉพาะ โดยจะเป็นกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้จ่ายค่าสินค้าและบริการในรูปแบบต่างๆ อาทิ Contactless Payment ซึ่งเป็นการใช้โทรศัพท์มือถือสัมผัสกับเครื่องรับชำระค่าสินค้า นอกจากนี้ ยังสามารถโอนเงินระหว่างกันโดยไม่ต้องผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Offline) ได้อีกด้วย

บทบาทของหยวนดิจิทัลที่จีนคาดหวังไว้

- เงินหยวนดิจิทัลจะช่วยส่งเสริมการเข้าสู่ Cashless Society ของจีน ให้เข้มข้นขึ้นจากปัจจุบันผู้บริโภคจีนกว่า 90% มีการใช้จ่ายเงินผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลอยู่แล้ว โดยเฉพาะ Alipay และ WeChat Pay ประกอบกับสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 ในช่วงที่ผ่านมาทำให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมซื้อสินค้าออนไลน์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งความกังวลเกี่ยวกับการติดเชื้อจากธนบัตร ยิ่งทำให้ความนิยมในการใช้เงินสดลดลงไปอีก ดังนั้น ปริมาณเงินส่วนหนึ่งที่หมุนเวียนในระบบของจีนจึงไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปเงินสดอีกต่อไป หากการพัฒนาหยวนดิจิทัลประสบความสำเร็จก็จะช่วยลดต้นทุนการผลิตธนบัตรและเหรียญของจีน ขณะเดียวกันธนาคารกลางจะสามารถกำกับดูแลธุรกรรมดิจิทัลได้มากขึ้น ผ่านการติดตามข้อมูลเส้นทางการไหลเวียนของหยวนดิจิทัล อาทิ ใครเป็นผู้ให้หรือผู้รับ และเงินได้ถูกใช้ไปในธุรกรรมประเภทใด
- จีนหวังว่าความสำเร็จของเงินหยวนดิจิทัลจะผลักดันเงินหยวนสู่บทบาทการเป็นเงินสกุลสากล (International Currency) ทำทลายอิทธิพลของเงินดอลลาร์สหรัฐในระบบการเงินโลก โดยหากเงินหยวนดิจิทัลประสบความสำเร็จจากการใช้จริงในระบบการเงินของจีนและสามารถพัฒนาต่อเนื่องไปยังการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศ จะถือเป็น

เงินดิจิทัลที่มีความน่าเชื่อถือที่สุดเมื่อเทียบกับเงินดิจิทัลประเภทอื่นที่ไม่มีธนาคารกลางของประเทศเป็นผู้สนับสนุน เงินหยวนดิจิทัลจึงเปรียบเสมือนอาวุธใหม่ของจีนในการแข่งขันกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

สัดส่วนการใช้เงินสกุลต่าง ๆ ในระบบการเงินโลก

สกุลเงิน	สัดส่วนในการซื้อขาย เงินตรา ต่างประเทศ (%) ¹	สัดส่วนใน ทุนสำรอง ระหว่าง ประเทศ (%)	สัดส่วนใน การชำระเงิน ระหว่าง ประเทศ (%)
ดอลลาร์ สหรัฐ	88.3	61.7	40.1
ยูโร	32.3	20.3	34.2
เยน	16.8	5.4	3.3
ปอนด์	12.8	4.6	7.1
หยวน	4.3	1.9	2.2
อื่น ๆ	45.5	6.1	13.1

หมายเหตุ : *รวมกันได้ 200% เพราะเป็นการรวมทั้งการซื้อและขายเงินสกุลต่างๆ ซึ่งการซื้อเงินสกุลหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับการขายเงินอีกสกุลหนึ่ง ทำให้เกิดการนับซ้ำ ที่มา : <https://chinapower.csis.org/china-renminbi-rmb-internationalization/>

ความคิดเห็นของฝ่ายวิจัยธุรกิจ

- การใช้เงินหยวนดิจิทัลจะช่วยให้เงินหยวนขยายบทบาทไปสู่การเป็นสกุลเงินระดับโลกได้สะดวกขึ้นผ่านตัวกลาง อาทิ การท่องเที่ยวของชาวจีนที่มีจำนวนมหาศาลไปยังทั่วทุกภูมิภาคของโลก ซึ่งหากจีนสามารถวางแพลตฟอร์มการชำระเงินระหว่างประเทศของเงินหยวนดิจิทัลสำเร็จ ก็จะมีนักท่องเที่ยวชาวจีนทำหน้าที่เป็นผู้ถือเงินดิจิทัลดังกล่าวกระจายไปสู่ระบบการเงินของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เช่นเดียวกับการดำเนินโครงการ Belt Road Initiative (BRI) ของจีน ซึ่งในอนาคตอาจได้เห็นการปล่อยเงินกู้โครงการ BRI เป็นเงินหยวนดิจิทัล โดยรัฐบาลจีนจะสามารถตรวจสอบได้ว่าเงินดังกล่าวถูกจ่ายไปยังบริษัทใด ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นบริษัทรับเหมาก่อสร้างของจีนที่ถูกลงไว้แต่แรก อีกทั้งยังตรวจสอบได้ว่าเงินมีการรั่วไหลไปยังที่ใดหรือไม่ หรืออาจรวมไปถึงการตรวจสอบการจับเก็บค่าบริการจากโครงการลงทุนหากมีการใช้แพลตฟอร์มของหยวนดิจิทัลเป็นสื่อกลางในการจัดการข้อมูลทางการเงิน

ข้อสังเกต

- จีนจำเป็นต้องผ่อนคลายนโยบายเกณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันหลายประการในการควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินหยวน รวมถึงเงินหยวนดิจิทัล อาทิ การควบคุมการนำเงินทุนเข้า-ออกจากจีน และการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Not fully convertible) เพื่อให้เงินหยวนดิจิทัลสามารถหมุนเวียนเข้าสู่ตลาดการเงินโลกได้ง่ายขึ้น และมีความสะดวกคล่องตัวใกล้เคียงกับเงินดอลลาร์สหรัฐที่เป็นสกุลเงินที่มีปริมาณหมุนเวียนอยู่ในตลาดการเงินโลกมากที่สุด
- ธุรกิจทางการเงินส่วนหนึ่งอาจยังหลีกเลี่ยงการใช้เงินหยวนดิจิทัล เนื่องจากกังวลถึงการที่จีนสามารถติดตามความเคลื่อนไหวของเส้นทางการเงินและเข้าถึงความลับทางการค้าได้

สัดส่วนการใช้เงินสกุลต่าง ๆ ในธุรกรรมส่งออกและนำเข้าของไทย

สกุลเงิน	สัดส่วนใน ธุรกรรมส่งออก (%)	สัดส่วนใน ธุรกรรมนำเข้า (%)
ดอลลาร์สหรัฐ	75.7	77.2
บาท	16.6	9.0
เยน	3.0	6.1
ยูโร	2.5	4.8
หยวน	0.4	1.1
อื่น ๆ	1.8	1.8

ที่มา : ธปท.

- สำหรับผู้ประกอบการไทย เงินหยวนดิจิทัลถือเป็นการเพิ่มทางเลือกในการทำธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวที่ต้องรองรับนักท่องเที่ยวชาวจีน ไปจนถึงธุรกิจ SMEs ที่ทำการค้าขายกับจีนทั้งที่เป็นการค้าระหว่างประเทศแบบปกติและการค้าออนไลน์ นอกจากนี้เชื่อได้ว่าการผลักดันสกุลเงินดิจิทัลของจีนจะเร่งให้ธนาคารกลางของประเทศตลาดหลักอื่นเริ่มหันมามองการพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลของตนด้วยเช่นกัน ซึ่งก็จะยิ่งเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ประกอบการในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ
- สำหรับธุรกิจธนาคาร เงินหยวนดิจิทัลนับเป็นความท้าทายที่อาจทำให้บทบาทของธนาคารในการเป็นตัวกลางโอนเงินระหว่างประเทศลดลงด้วย ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาการเกิดขึ้นของ Cryptocurrency ได้สร้างช่องทางใหม่ในการโอนเงินระหว่างประเทศที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาธนาคาร เพียงแต่ Cryptocurrency เป็นประเภทเงินดิจิทัลที่มีความเสี่ยงอื่นๆ ในระดับสูงจากทั้งความไม่แน่นอนของมูลค่าและการรับรองทางกฎหมาย จึงทำให้ยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายที่จะนำไปใช้โอนเงินระหว่างประเทศ ดังนั้นการที่เงินหยวนดิจิทัลมีความน่าเชื่อถือมากกว่าเงินดิจิทัลประเภทอื่น จึงเพิ่มโอกาสของการมีช่องทางโอนเงินระหว่างประเทศที่ไม่ต้องพึ่งพาธนาคาร และถือเป็นความเสี่ยงที่สถาบันการเงินอาจจะถูกลดบทบาทในการเป็นตัวกลางของภาคการเงินระหว่างประเทศลง